

IV LITERATUUR

IV.A SOORTENLIJST VAN MIEREN IN NEDERLAND

Rudolf van Hengel, Bilthoven, 2009

Sinds de lijst met Nederlandse soortnamen werd goedgekeurd op de MWG-bijeenkomst van 15 mrt 2003 zijn er alweer heel wat nieuwe soorten aan de Nederlandse fauna toegevoegd:

- *Hypoponera punctatissima*
- *Myrmica hirsuta*
- *M. schenckioides*
- *M. vandeli*
- *Leptothorax gredleri*
- *Lasius sabularum*
- *L. distinguendus*
- *L. jensi*

De indeling van de subfamilies is op fylogenetisch/chronologische volgorde (naar jaar van beschrijving), geslachten en soorten staan op alfabetisch/chronologische volgorde.

Afwijkend van de gangbare indeling van het geslacht *Formica* is er door mij voor gekozen *F. fusca* en verwanten (officiëel de *Serviformica*) te beschouwen als *Formica sensu stricto*. Immers, fylogenetisch staan zij aan de basis van het geslacht *Formica*. De bosmieren komen daardoor in een nieuw subgenus *Silvaformica* (letterlijke vertaling). Graag hoor ik hierover uw mening.

De soorten die uitsluitend in België voorkomen zijn in onderstaande lijst weggelaten. Zie daarvoor <http://www.formicidae.be>

De afkortingen onder de Nederlandse naam kunnen gebruikt worden bij de administratie van collecties en gegevens.

Een mierensoort is zeer zeldzaam als hij in slechts één provincie voorkomt en zeer algemeen als dat in tien of meer provincies het geval is.

Het voorkomen per provincie is gebaseerd op het EIS-bestand.

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Voorkomen per provincie en opmerkingen
<u>FORMICIDAE - MIEREN</u>		
<u>subfamilie Ponerinae</u> Lepeletier, 1836 : oermieren		
a. genus <i>Ponera</i> Latreille, 1804 : staafmieren		
<i>P. coarctata</i> Latreille, 1802	staafmier aa - <i>Pct</i>	Ze-ZH-NH-FI-Ge-NB-Li
b. genus <i>Hypoponera</i> Santschi 1938		
<i>H. punctatissima</i> Roger, 1859	compostmier ba - <i>Hpt</i>	NB Door J. Blommaert in 2005 in de Biesbosch gevonden
<u>subfamilie Myrmicinae</u> Lepeletier, 1836 : knooppmieren		
c. genus <i>Myrmica</i> Latreille 1804: steekmieren		
<i>M. rubra</i> Linnaeus, 1758	gewone steekmier ca - <i>Mrb</i>	Ze-ZH-NH-FI-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge-Ut-NB-Li
<i>M. lobicornis</i> Nylander, 1846	kalme steekmier cb - <i>Mlc</i>	Fr-Dr
<i>M. ruginodis</i> Nylander, 1846	bossteekmier cc - <i>Mrd</i>	Ze-ZH-NH-FI-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge-Ut-NB-Li
<i>M. scabrinodis</i> Nylander, 1846	ruwknoopsteekmier cd - <i>Msn</i>	Ze-ZH-NH-FI-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge-Ut-NB-Li
<i>M. sulcinodis</i> Nylander, 1846	heidesteekmier ce - <i>Msc</i>	Ge
<i>M. rugulosa</i> Nylander, 1849	kleine steek mier cf - <i>Mrl</i>	Ze-ZH-NH-FI-Fr-Dr-Ov-Ge-Ut-NB-Li
<i>M. sabuleti</i> Meinert, 1861	zandsteekmier cg - <i>Msl</i>	Ze-ZH-NH-FI-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge-Ut-NB-Li
<i>M. schencki</i> Emery, 1895	kokersteekmier ch - <i>Msk</i>	ZH-NH-Fr-Dr-Ov-Ge-Ut-NB-Li

<i>M. specioides</i> Bondroit, 1918	duinsteekmier ci - <i>Msp</i>	Ze-ZH-NH-Fr-Dr-Ge-Ut-NB-Li
<i>M. gallienii</i> Bondroit, 1920	zeggesteekmier cj - <i>Mgl</i>	Ge-Li
<i>M. vandeli</i> Bondroit, 1920	ck - <i>Mvd</i>	Dr (in vangstmateriaal aangetroffen door Peter Boer)
<i>M. lonae</i> Finzi, 1926	lepelsteekmier cl - <i>Mln</i>	Fl-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge-Ut-NB-Li Mogelijk is <i>M. lonae</i> een sterk afwijkende morphe van <i>M. sabuleti</i> (Seifert, 1996)
<i>M. hirsuta</i> Elmes, 1978	ruige gaststeekmier cm - <i>Mhs</i>	Ge (in vangstmateriaal aangetroffen door Peter Boer)
<i>M. schenckiioides</i> Boer & Noordijk, 2005	kokersteekmiegast cn - <i>Msi</i>	Ge Het enige exemplaar ter wereld is door Jinze Noordijk bij Harderwijk (2004) gevonden (coll. Naturalis)
d. genus <i>Myrmecina</i> Curtis, 1829: oprolmieren		
<i>M. graminicola</i> Latreille, 1802	oprolmier da - <i>Mgc</i>	ZH-NH-Ge-Ut-Li
e. genus <i>Stenammina</i> Westwood, 1839 : steelknoopmieren		
<i>S. westwoodi</i> Westwood, 1840	Engelse drentelmier ea - <i>Sww</i>	NB Slechts een vondst in Nederland
<i>S. debile</i> Förster, 1850	drentelmier eb - <i>Sdb</i>	ZH-NH-Fr-Dr-Ov-Ge-Ut-NB-Li
f. genus <i>Solenopsis</i> Westwood, 1840 : diefmieren		
<i>S. fugax</i> Latreille, 1798	diefmier fa - <i>Sfx</i>	NH-NB-Li
g. genus <i>Strongylognathus</i> Mayr, 1853 : sabelmieren		
<i>S. testaceus</i> Schenck, 1852	sabelmier ga - <i>Stc</i>	NH-Ge-Ut-Li

h. genus <i>Tetramorium</i> Mayr, 1855 : zaadmieren		
<i>T. caespitum</i> Linnaeus, 1758	zwarte zaadmier ha - <i>Tcp</i>	Ze-ZH-NH-Fl-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge-Ut- NB-Li
<i>T. impurum</i> Förster, 1850	bruine zaadmier hb - <i>Tip</i>	Li
i. genus <i>Formicoxenus</i> Mayr, 1855 : gastmieren		
<i>F. nitidulus</i> Nylander, 1846	glanzende gastmier ia - <i>Fnd</i>	Ze-ZH-NH-Dr-Ov-Ge-Ut-NB-Li
j. genus <i>Leptothorax</i> Mayr, 1855 : slankmieren		
<i>L. acervorum</i> Fabricius, 1793	behaarde slankmier ja - <i>Lav</i>	Ze-ZH-NH-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge-Ut-NB- Li
<i>L. muscorum</i> Nylander, 1846	mosslankmier jb - <i>Lmc</i>	ZH-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge-Ut-NB-Li
<i>L. gredleri</i> Mayr, 1855	gladde slankmier jc - <i>Lgl</i>	Ge-Ut
k. genus <i>Temnothorax</i> Mayr, 1861 : dwergslankmieren		
<i>T. tuberum</i> Fabricius, 1775	steenslankmier ka - <i>Ttb</i>	Li
<i>T. unifasciatus</i> Latreille, 1798	zwartbandslankmier kb - <i>Tuf</i>	Li
<i>T. nylanderi</i> Förster, 1850	bosslankmier kc - <i>Tny</i>	Ze-ZH-Gr-Ov-Ge-Ut-NB-Li
<i>T. interruptus</i> Schenck, 1852	kalkslankmier kd - <i>Tir</i>	
<i>T. albipennis</i> Curtis, 1854	stengelslankmier ke - <i>Tap</i>	ZH-NH
<i>T. affinis</i> Mayr, 1855	boomslankmier kf - <i>Taf</i>	Li

I. genus <i>Anergates</i> Forel, 1874 : woekermieren		
<i>A. atratulus</i> Schenck, 1852	woekermier la - <i>Aat</i>	ZH-NH-Fl-Ov-Ge-Li
subfamilie Formicinae Lepeletier, 1836 : schubmieren		
m. genus <i>Formica</i> Linnaeus, 1758 : grote schubmieren		
subgenus <i>Formica</i> <i>sensu stricto</i> : renmieren		
<i>F. fusca</i> Linnaeus, 1758	grauwzwarte mier ma - <i>Ffc</i>	Ze-ZH-NH-Fl-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge-Ut- NB-Li
<i>F. rufibarbis</i> Fabricius, 1793	rode baardmier mb - <i>Frb</i>	Ze-ZH-NH-Fl-Fr-Dr-Ov-Ge-Ut-NB-Li
<i>F. cunicularia</i> Latreille, 1798	bruine baardmier mc - <i>Fcc</i>	Ze-ZH-NH-Fl-Fr-Ov-Ge-Ut-NB-Li
<i>F. picea</i> Nylander, 1846	veenmier md - <i>Fpc</i>	Gr-Dr-Ov-Ge-NB-Li de naam <i>F. trans-</i> <i>caucasica</i> is verlaten (Seifert, 2004)
<i>F. lusatica</i> Seifert, 1997	duinbaardmier me - <i>Fls</i>	ZH-NH-Fr-Dr-Ov-Ge-Ut-NB-Li Mogelijk variatie van <i>F. rufibarbis</i>
subgenus <i>Raptiformica</i> Forel, 1913 : roofmieren		
<i>F. (R.) sanguinea</i> Latreille, 1798	bloedrode roofmier mf - <i>Fsg</i>	ZH-NH-Fl-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge-Ut-NB-Li
subgenus <i>Coptoformica</i> Müller, 1923 : satermieren		
<i>F. (C.) exsecta</i> Nylander, 1846	gewone satermier mg - <i>Fex</i>	NH-Fr-Dr-Ov-Ge-Ut
<i>F. (C.) pressilabris</i> Nylander, 1846	deuklipsatermier mh - <i>Fps</i>	NH-Fr-Dr-Ov
subgenus <i>Silvaformica</i> Van Hengel, 2009 bosmieren		
<i>F. (S.) rufa</i> Linnaeus, 1761	behaarde bosmier mi - <i>Frf</i>	Ze-ZH-NH-Fl-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge-Ut- NB-Li

<i>F. (S.) pratensis</i> Retzius, 1783	zwartrugbosmier mj - <i>Fpt</i>	NH-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge-Ut-NB-Li
<i>F. (S.) truncorum</i> Fabricius, 1804	stronkmier mk - <i>Ftm</i>	Ov-Ge
<i>F. (S.) polyclena</i> Förster, 1850	kale bosmier ml - <i>Fpl</i>	Ze-ZH-NH-Fl-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge- Ut-NB-Li
n. genus <i>Lasius</i> Fabricius, 1804 : kleine schubmieren		
subgenus <i>Lasius</i> sensu stricto : grauwe mieren		
<i>L. niger</i> Linnaeus, 1758	wegmier na - <i>Lng</i>	Ze-ZH-NH-Fl-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge- Ut-NB-Li
<i>L. brunneus</i> Latreille, 1798	boommier nb - <i>Lbn</i>	Ze-ZH-NH-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge-Ut- NB-Li
<i>L. alienus</i> Förster, 1850	mergelmier nc - <i>Lal</i>	Li
<i>L. platythorax</i> Seifert, 1991	humusmier nd - <i>Lpt</i>	ZH-NH-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge-Ut-NB- Li
<i>L. psammophilus</i> Seifert, 1992	buntgrasmier ne - <i>Lpm</i>	Ze-ZH-NH-Fl-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge- Ut-NB-Li
subgenus <i>Chthonolasius</i> Ruzsky, 1912: gele parasietmieren		
<i>L. (Ch.) mixtus</i> Nylander, 1846	wintermier nf - <i>Lmx</i>	ZH-NH-Fl-Fr-Gr-Dr-Ge-Ut-NB-Li
<i>L. (Ch.) umbratus</i> Nylander, 1846	schaduwmier ng - <i>Lub</i>	Ze-ZH-NH-Fl-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge- Ut-NB-Li
<i>L. (Ch.) bicornis</i> Förster, 1850	langschubmier nh - <i>Lbc</i>	NB-Li
<i>L. (Ch.) distinguendus</i> Emery, 1916	steppemier ni - <i>Ldg</i>	Ge-Ut-NB
<i>L. (Ch.) sabularum</i> Bondroit, 1918	breedschubmier nj - <i>Lsl</i>	ZH-NH-Fr-Ge-Ut-NB-Li
<i>L. (Ch.) meridionalis</i> Bondroit, 1919	veldmier nk - <i>Lmd</i>	ZH-NH-Fl-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge-Ut- NB-Li
<i>L. (Ch.) citrinus</i> Emery, 1922	langhaarmier nl - <i>Lct</i>	Li † na (voor 1980)
<i>L. (Ch.) jensi</i> Seifert, 1982	puntschubmier nm - <i>Ljs</i>	Li (gevonden door Toos van Noordwijk 2007)

subgenus <i>Dendrolasius</i> Ruzsky, 1913 : houtmieren		
<i>L. (D.) fuliginosus</i> Latreille, 1798	glanzende houtmier nn - <i>Lfg</i>	Ze-ZH-NH-FI-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge-Ut- NB-Li
subgenus <i>Cautolasius</i> Wilson, 1955 : weidemieren		
<i>L. (C.) flavus</i> Fabricius, 1781	gele weidemier no - <i>Lfv</i>	Ze-ZH-NH-Fr-Gr-Dr-Ov-Ge-Ut- NB-Li
<i>L. (C.) myops</i> Forel, 1894	kleinoogweidemier np - <i>Lmy</i>	Li
o. genus <i>Polyergus</i> Latreille, 1804 : amazonemieren		
<i>P. rufescens</i> Latreille, 1798	amazonemier oa - <i>Prf</i>	Ge-NB-Li Sinds 1976 zijn slechts vier nesten waargenomen
p. genus <i>Camponotus</i> Mayr, 1861 : reuzenmieren		
subgenus <i>Camponotus</i> sensu stricto : echte reuzenmieren		
<i>C. vagus</i> Scopoli, 1763	zwarte reuzenmier pa - <i>Cvg</i>	NH-Ov-Ge Door Dijkstra (†) in 1960 en 1972 uitgezet in de Kennemer-duinen, exoot of niet?
<i>C. ligniperdus</i> Latreille, 1802	gewone reuzenmier pb - <i>Clp</i>	Dr-Ov-Li
<u>subfamilie Dolichoderinae</u> Forel, 1878 : geurmieren		
q. genus <i>Tapinoma</i> Förster, 1850 : draaigatjes		
<i>T. erraticum</i> Latreille, 1798	mergeldraaigatje qa - <i>Ter</i>	Ge-Li
<i>T. ambiguum</i> Emery, 1925	heidedraaigatje qb - <i>Tab</i>	Ov-Ge-Ut-Li

Literatuur:

- Mabelis, A.A.**, 2007. Is de zwarte reuzenmier inheems? Entomologische berichten 67(3)2007
- Steiner, F.M. et al.**, 2006. No sympatric speciation here: multiple data sources show that the ant *Myrmica microrubra* is not a separate species but an alternate reproductive morph of *Myrmica rubra*. - Journal of Evolutionary Biology
- Boer, P.**, 2005. *M. schenckioïdes* nov. sp. een nieuwe sociaal-parasitaire mierensoort. Entomologische berichten 65(4)2005.
- Boer, P.**, 2005. *L. (Ch) sabularum* en *L. (Ch) distinguendus* in Nederland. Entomologische berichten 65(1)2005.
- Seifert, B.**, 2004. The "Black Bog Ant" *Formica picea* Nylander, 1846 – a species different from *Formica candida* Smith, 878 (Hymenoptera: Formicidae). - Myrmecologische Nachrichten 6: 29-38.
- Peeters, T.M.J. et al**, 2004 De wespen en mieren van Nederland
- MWG**, 2003 Naamlijst Nl en Be mieren FF4(2)2003
- Seifert, B.**, 1997 *Formica lusatica* n. sp. - a sympatric sibling species of *F. cunicularia* and *F. rufibarbis*
- Seifert, B.**, 1996 Ameisen, beobachten, bestimmen
- Kutter, H.**, 1978 6a Formicidae
- Kutter, H.**, 1977 6 Formicidae